
**Кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність**

УДК 343.3

DOI 10.33244/2617-4154.2.2019.119-128

Н. Б. Новицька,

д.ю.н.,

ORCID ID 0000-0003-4753-7625;

О. В. Полінкевич,

здобувач вищої освіти,

Університет ДФС України

ORCID ID 0000-0001-9662-6208

**ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ
ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ)
ДІЙ І ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ЧАС
РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

У статті розкрито особливості розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності; розглянуто типові слідчі ситуації, які характерні для початкової стадії розслідування кримінальної справи категорії злочинів у сфері інтелектуальної власності незалежно від конкретного виду злочину. Розкрито специфічні завдання розслідування і відповідні тактичні операції у справах про порушення права інтелектуальної власності; розглянуто проблеми, які існують під час розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності, а саме: відсутність єдиних методик дослідження всіх наявних об'єктів права інтелектуальної власності, типові порушення й недоліки оперативних працівників під час проведення огляду місця події та складання протоколу цієї слідчої дії. Запропоновано удосконалення організації і планування окремих слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій у сфері вчинення злочинів проти права інтелектуальної власності, а саме: створення єдиних методик експертного дослідження, встановлення можливості проведення огляду місця події до порушення кримінальної справи, вироблення єдиної методики проведення огляду місця події.

Ключові слова: злочини проти захисту права інтелектуальної власності, слідчі (розшукові) дії, тактичні операції, організація та планування.

Н. Б. Новицкая, А. В. Полинкевич. Организация и планирование отдельных следственных (розыскных) действий и тактических операций при расследовании преступлений в сфере интеллектуальной собственности

В статье раскрыты особенности расследования преступлений в сфере интеллектуальной собственности; рассмотрены типовые следственные ситуации,

которые характерны для начальной стадии расследования уголовного дела категории преступлений в сфере интеллектуальной собственности независимо от конкретного вида преступления. Раскрыты специфические задачи расследования и соответствующие тактические операции по делам о нарушении права интеллектуальной собственности; рассмотрены проблемы, которые существуют при расследовании преступлений в сфере интеллектуальной собственности, а именно: отсутствие единых методик исследования всех имеющихся объектов права интеллектуальной собственности, типичные нарушения и недостатки оперативных работников при проведении осмотра места происшествия и составлении протокола данной следственной действия. Предложено усовершенствование организации и планирование отдельных следственных (розыскных) действий и тактических операций в сфере совершения преступлений против права интеллектуальной собственности, а именно: создание единых методик экспертного исследования, установления возможности проведения осмотра места происшествия в возбуждении уголовного дела, выработка единой методики проведения осмотра места происшествия.

Ключевые слова: *преступления против защиты права интеллектуальной собственности, следственные (розыскные) действия, тактические операции, организация и планирование.*

Мета статті – розкрити особливості організації і планування окремих слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій під час розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності.

Постановка проблеми. Злочин як негативне явище являє собою об'єктивне відображення кількісних та якісних змін у навколишньому середовищі, які суперечать елементарним принципам моралі та переступають межу ратифікованих правил поведінки в суспільстві. Будь-які кримінальні правопорушення, зокрема ті, які вчиняються у сфері інтелектуальної власності, є унікальними за своєю сутнісною природою протиправної поведінки окремих індивідів соціуму.

Запорукою ефективного розслідування злочинної діяльності у сфері права інтелектуальної власності є застосування практично-обґрунтованих тактичних рекомендацій щодо особливостей проведення окремих слідчих (розшукових) дій, виокремлення яких і обумовлює завдання цієї статті.

Аналіз стану досліджень і публікацій. В Україні до проблем протидії злочинам, пов'язаним з порушенням прав інтелектуальної власності, у своїх дисертаціях зверталися Г. К. Адєєва, Д. К. Антонов, І. М. Горбаньов, С. Г. Гордієнко, О. Б. Єліферов, В. А. Єрмоленко, І. Р. Курилін, К. Є. Поджаренко, В. А. Сандул, О. А. Севідов, В. І. Тарабановська, О. В. Таран, Р. П. Томма, Ю. Ю. Федоришина, О. М. Юрченко та інші. Проте організація і планування окремих слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій у сфері вчинення злочинів проти захисту права інтелектуальної власності є мало вивченими, що і обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Виклад основного матеріалу. Беззаперечним сьогодні є те, що впровадження науково-технічних досягнень у всі сфери життєдіяльності суспільства формує авторитет та інтелектуальний потенціал будь-якої держави. Результат наукової діяльності, що відповідає вимогам законодавства, є об'єктом права інтелектуальної власності, яке охороняється законом.

Конституція України зазначає про те, що кожен її громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності, і ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом [1, ст. 54].

Загалом поняття «право інтелектуальної власності» охоплює широкий спектр прав різного характеру, деякі з них є результатом інтелектуальної, творчої праці як її стимул і винагорода. Усі права інтелектуальної власності: авторське право і суміжні права, право промислової власності і право на наукові відкриття тощо – належать до нематеріальних цінностей, навіть якщо не всі їх визнають результатом інтелектуальної творчості [2; 5, с. 44–45].

З позицій криміналістики розслідування порушень авторського права і суміжних прав, як і будь-яких злочинів, є найскладнішим і своєрідним видом діяльності у структурі боротьби зі злочинністю. Загалом, як відомо, до структури боротьби зі злочинністю, крім розслідування злочинів, належить також їх розкриття та запобігання їм.

Розслідування будь-якого типу злочину розпочинається з планування. Під час розслідування злочинних порушень прав інтелектуальної власності застосовується просте планування, планування за епізодами та планування у разі розслідування групою слідчих (рис. 1) [7, с. 147].

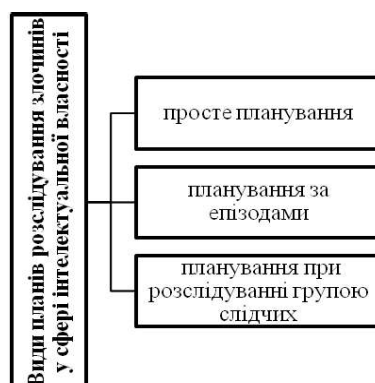

Рис. 1. Види планів розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності

Джерело: розроблено автором.

Можна виділити такі типові слідчі ситуації, які характерні для початкової стадії розслідування кримінальної справи зазначеної категорії незалежно від конкретного виду злочину [6, с. 91–93]:

1) факт порушення прав інтелектуальної власності виявляється суб'єктом інтелектуальної власності творцем (творцями) об'єкта права інтелектуальної власності, особу порушника встановлено. У таких випадках слідчому доручено зібрати докази причетності особи до кримінального злочину і встановити обставини його скоєння.

Для цієї ситуації характерні такі невідкладні слідчі (розшукові) дії: затримання і допит підозрюваного; огляд місця утримання під вартою з метою з'ясування обставин події, виявлення слідів злочину і речових доказів; огляд предметів, пов'язаних зі злочиним; допит осіб, які встановили особу злочинця, а також опитування очевидців про обставини злочину і затримання підозрюваного; призначення експертизи; обшуки за місцем

проживання підозрюваного і в інших місцях з метою виявлення і запису інформації про обставини злочину;

2) факт порушення прав інтелектуальної власності виявляється суб'єктом прав інтелектуальної власності, особу порушника не встановлено. У цій ситуації основне завдання – встановити особу злочинця, обшукати його, затримати і викрити. Для неї підійдуть такі слідчі (розшукові) дії та інші заходи: допит потерпілої особи; огляд місця події, включаючи огляд об'єктів і місць їхнього приховування; виявлення можливих свідків і їх допит; складання (на підставі показань свідків) суб'єктивного портрета злочинця; призначення в результаті судово-медичної експертизи; наказ оперативних підрозділів швидко встановити особу, яка вчинила злочин;

3) співробітники оперативних підрозділів виявляють ознаки порушення прав інтелектуальної власності та виявляють правопорушника. У цій ситуації до початку розслідування, як правило, відомі особи, причетні до скоєння злочину і місця події, інформація про їх підготовку та здійснення, але інші обставини не відомі повністю.

Щодо організації проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності, то, в першу чергу, варто звернути увагу на огляд місця події. Так, місцем події у кримінальних провадженнях про злочини, що посягають на права інтелектуальної власності, можуть бути: 1) службові, офісні, складські та виробничі приміщення підприємств, організацій; 2) житлові приміщення, приміщення, де перебуває апаратура, призначена для тиражування примірників творів, складські приміщення, де зберігаються незаконно виготовлені примірники творів, приміщення готелів, барів, ресторанів, нічних клубів, дискотек.

Обов'язково проводяться такі підготовчі заходи огляду місця події:

- вивчення внутрішнього розташування приміщень, в яких буде проведено огляд;
- встановлення наявності охорони об'єкта;
- визначення кола осіб, які братимуть участь у проведенні огляду місця події, розподіл обов'язків та проведення інструктажу;
- підготовка техніко-криміналістичних та інших засобів виявлення, фіксації та вилучення слідів злочинного порушення прав інтелектуальної власності;
- забезпечення відповідної охорони об'єкта, де буде проводитися огляд місця події;
- забезпечення наявності транспортних засобів, необхідних для виїзду на місце проведення цієї слідчої (розшукової) дії та доставлення вилучених речових доказів.

На підготовчій стадії огляду до виїзду на місце події слідчому, залежно від характеру події і слідчої ситуації, за наявності достатньої інформації про подію, бажано запросити відповідного спеціаліста та отримати від нього консультацію з питань подальшої підготовки до огляду, його учасників, намітити план дій, обговорити, які науково-технічні засоби необхідні, разом із спеціалістом перевірити їх наявність, комплектність та справність.

Після прибуття на місце події проводяться:

- перевірка ефективності блокування й охорони приміщень, вилучення сторонніх осіб;
- з'ясування кількості приміщень їх розташування;
- роз'яснення учасникам, які беруть участь в огляді, їх прав і обов'язків;
- планування огляду (визначення послідовності й порядку власних дій і дій учасників огляду).

Важливе значення має залучення підозрюваного до огляду місця події, якщо останній під час проведення допиту вказав на певні особливості об'єкта, який підлягає огляду.

На робочому етапі огляду місця події вирішуються такі завдання:

– виявлення, фіксація та вилучення об'єктів, які свідчать про незаконне використання товарного знаку, порушення авторського та суміжних прав, порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію;

– виявлення, фіксація та вилучення слідової інформації, що вказує на зв'язок між злочинцем та об'єктом, що оглядається.

Далі зазначимо про допит свідків. На підготовчому етапі допиту свідків проводяться такі дії [9]:

– визначення питань, які мають відношення до технічних аспектів підготовки злочинних намірів та їхньої реалізації;

– з'ясування відомостей про потерпілу особу, технічні засоби, що використовувалися злочинцем насамперед стосовно використання комп'ютерної техніки;

– визначення переліку найскладніших запитань;

– підготовка доказових матеріалів, які можуть бути використані під час допиту.

Під час допиту особи, яка безпосередньо виявила факт злочинного порушення прав інтелектуальної власності, необхідно з'ясувати:

– посада та функціональні (посадові) обов'язки;

– спосіб виявлення факту злочинного порушення прав інтелектуальної власності;

– час, місце виявлення фактів злочинного порушення прав інтелектуальної власності;

– обставини, за якими було виявлено факт злочинного порушення прав інтелектуальної власності;

– дії, поведінка особи-порушника права інтелектуальної власності;

– інші питання залежно від конкретної слідчої ситуації.

Планування та проведення допиту підозрюваного у цій категорії справ також має певні особливості. Так, підготовка до допиту підозрюваного потребує особливої уваги. Слідчим складається план та готується перелік питань. Для проведення допиту у таких кримінальних провадженнях слідчому необхідно проводити консультації зі спеціалістами з метою правильного формулювання питань, що дасть змогу конкретизувати предмет допиту та правильно оцінити показання допитуваної особи.

Під час допиту підозрюваного необхідно з'ясувати:

– вид діяльності підозрюваного, займана ним посада, час (період) виконання функціональних обов'язків;

– обставини укладення договору з придбання фальсифікованої продукції та хто здійснював поставку такої продукції, її вартість; чи здійснювався оптовий продаж такої продукції, кому саме та у яких обсягах;

– обізнаність особи про порушення нею права інтелектуальної власності;

– обсяги порушених прав;

– технічні засоби, які використовувалися під час виробництва фальсифікованої продукції; для тиражування творів;

– канали збуту інтелектуальної продукції (якщо такі були) тощо.

Щодо призначення судових експертиз під час розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності, то перед призначенням судової експертизи слідчий повинен: 1) ознайомитися з відповідною спеціальною літературою та проконсультуватися із спеціалістами; 2) визначити, які саме спеціальні знання потрібні для вирішення певних

питань і які саме експертизи потрібно призначити; 3) визначити оптимальну послідовність проведення експертиз щодо дослідження об'єктів, а за необхідності розглянути можливість призначення комплексної експертизи.

У постанові про призначення судової експертизи необхідно точно описати об'єкт дослідження, а в окремих випадках вказати відомості, які будуть враховані експертом під час проведення експертизи. У разі розслідування злочинів, які посягають на права інтелектуальної власності, найчастіше призначаються: експертиза об'єктів інтелектуальної власності, судово-технічна експертиза, судово-товарознавча і технічна експертиза документів [10; 11].

Особливий інтерес викликають тактичні операції під час розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності. Так, тактичні операції виступають засобами вирішення певних тактичних завдань розслідування, які у справах про злочинні порушення авторського і суміжних прав визначаються сутністю обставин, які підлягають доказуванню і розкриваються в авторському праві. У цих справах можуть бути виділені такі специфічні завдання розслідування і відповідні тактичні операції (табл. 1).

Таблиця 1

**Специфічні завдання розслідування і відповідні тактичні операції
у справах про порушення права інтелектуальної власності**

Тактична операція	Характеристика
«Приналежність авторських прав»	Приналежність авторських або суміжних прав певній особі, згідно з нормами Закону України «Про авторське право і суміжні права», може виникати на підставі: – факту створення твору (коли потерпілий – фізична особа і, відповідно, автор твору); – факту створення твору працівниками організації заявника під час виконання службових обов'язків або завдання; – факту переходу авторських прав за спадком; – у разі передачі авторських прав за авторським договором
«Охороноздатність твору»	Доказування охороноздатності твору полягає у встановленні того, що цей твір охороняється законом і не може використовуватися без дозволу правовласника. Охороноздатність твору – це сукупність умов, вказаних у законах та інших нормативно-правових актах, за наявності яких твір охороняється українським законодавством
«Порушення авторського права»	Проводиться під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним масовим тиражуванням, імпортом і розповсюдженням екземплярів творів, а також на випадки незаконного використання програм для ЕОМ і баз даних. Йдеться про порушення авторських прав без укладання договору на їх використання чи передачу (у разі незаконного перевищення договірної об'єму використання творів немає потреби у такій операції)
«Забезпечення відшкодування заподіяної злочином шкоди»	Є досить специфічним комплексом слідчих дій та оперативно-розшукових заходів у кримінальних справах про злочинне порушення авторського і суміжних прав

Джерело: систематизовано автором на основі [3].

Варто зазначити, що на сьогодні законодавство України стосовно охорони прав інтелектуальної власності загалом відповідає критеріям, що висуваються в усьому світі

Новицька Н. Б., Полінкевич О. В. Організація і планування окремих слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій під час розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності

до охорони об'єктів інтелектуальної власності. Проте в Україні надвідчутним є брак достатнього обсягу практичних напрацювань, прокурорсько-слідчої та судової практики у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Так, у першу чергу, звернемо увагу на те, що, за даними Реєстру методик проведення судових експертиз, на сьогодні в Україні лише сім методик для проведення експертизи у сфері інтелектуальної власності пройшли атестацію, а саме: для дослідження літературних творів, креслень як об'єктів авторського права, оптичних носіїв, що містять об'єкти авторського права та суміжних прав, винаходів і корисних моделей, раціоналізаторських пропозицій, комерційних таємниць і ноу-хау та визначення ознак контрафактності лазерних компакт-дисків, аудіо- та відеокасет [8].

З огляду на перелік атестованих методик варто зазначити, що в проведенні експертизи стосовно об'єктів права інтелектуальної власності, які не охоплені вказаними методиками, експерт змушений керуватися власними знаннями в цій сфері для надання обґрунтованого висновку, а це може призводити як до суттєвих порушень чинного законодавства, так і до спірності його висновку.

Відсутність єдиних методик дослідження може стати підґрунтям для проведення повторних експертиз в інших установах, що спричинить затягування судового процесу; призвести до обрання експертом помилкового шляху дослідження, результатом якого стане необґрунтований висновок; викликати суперечки під час проведення експертизи, зокрема в методологічних підходах.

Отже, для підвищення якості експертизи у сфері інтелектуальної власності та усунення вищезазначених проблем варто, на нашу думку, упровадити єдині методики для дослідження всіх наявних об'єктів права інтелектуальної власності.

До того ж, за справами про порушення прав інтелектуальної власності огляд місця події проводиться, як правило, до порушення кримінальної справи, оскільки характер події ще недостатньо зрозумілий і не дає підстав для негайного порушення кримінальної справи. Лише отримані в результаті огляду відомості можуть слугувати підставою для такого рішення. Саме тому рішення про проведення огляду місця події повинне бути прийняте з урахуванням наявної інформації про злочин після аналізу відомостей, які надійшли.

Іншою проблемою є те, що оперативні працівники нерідко незадовільно проводять огляд місця події. Типові порушення й недоліки під час проведення огляду місця події й складання протоколу цієї слідчої дії такі: не вказуються всі присутні у разі проведення огляду місця події; не повністю або взагалі не описується обстановка місця події, не конкретизуються місця виявлення контрафактної продукції, а також інші предмети і документи; відсутня належна послідовність під час опису місця події; не індивідуалізуються предмети, що вилучаються, і документи, при цьому іноді навіть не вказуються назви продукції, що вилучаються, що і в якій кількості вилучено; вилучені предмети й документи не упаковуються й не опечатуються; не застосовується фото- і відеозйомка.

Саме тому, на наше переконання, з метою удосконалення організації і планування окремих слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій у сфері вчинення злочинів проти захисту права інтелектуальної власності варто:

- створити єдині методики експертного дослідження;
- встановити можливості проведення огляду місця події до порушення кримінальної справи;
- виробити єдину методику проведення огляду місця події.

Висновки. Таким чином, особливості розслідування злочинних порушень авторського і суміжних прав обумовлені перш за все специфікою складу злочину і, відповідно, предметом доказування. Сутність обставин, що підлягають доказуванню, розкривається у цивільному законодавстві, зокрема у такому його інституті, як авторське право. Звичайно, це обумовлює специфічність завдань розслідування та відповідних засобів їх вирішення.

Для забезпечення ефективного розслідування кримінальних справ у сфері злочинів проти права інтелектуальної власності необхідним є впровадження комплексу заходів та методик, що дозволятимуть ефективний збір необхідної доказової бази.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про авторське право і суміжні права: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 13. Ст. 64.
3. Волобуєв А. Ф., Севідов О. А. Тактичні операції при розслідуванні злочинних порушень авторського і суміжних прав. *Форум права*. 2008. № 2. С. 44–49. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-2/08vafisp.pdf>
4. Воронов І. О. Організаційні й тактичні основи оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері високих інформаційних технологій органами внутрішніх справ: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Одеса: ОДУВС, 2012. 36 с.
5. Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підруч. / за заг. ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького. К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2003. 235 с.
6. Поджаренко К. Є. Наукове криміналістичне забезпечення розслідування злочинних порушень прав інтелектуальної власності. *Науково-методичний збірник «Матеріали ІХ звітної науково-практичної конференції Вінницького соціально-економічного інституту Університету «Україна»*. Вінниця, 2009. С. 91–93.
7. Полуніна Л. В. Висунення версій та планування на початковому етапі розслідування незаконного збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 1. С. 145–151.
8. Реєстр методик проведення судових експертиз. URL: <http://rmpse.minjust.gov.ua>
9. Сандул В. А. Оперативно-розшукова протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Львів: ЛьвДУВС, 2013. 20 с.
10. Топорков А. А. Криміналістика: учеб. М.: Юстиция, 2016. 544 с.
11. Федоришина Ю. Ю. Організація й тактика виявлення злочинів, пов'язаних з порушенням прав інтелектуальної власності, запобігання їм та їх припинення (за матеріалами ДПЗСЕ): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Харків: ХНУВС, 2015. 20 с.

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 1996. № 30. St. 141.
2. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 1994. № 13. St. 64.
3. Volobuiev A. F., Sevidov O. A. Taktychni operatsii pry rozsliduvanni zlochynnykh porushenavtorskoho i sumizhnykh prav. *Forum prava*. 2008. № 2. S. 44–49. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-2/08vafisp.pdf>
4. Voronov I. O. Orhanizatsiini y taktychni osnovy operatyvno-rozshukovoi protydivi zlochynam u sferi vysokyykh informatsiinykh tekhnolohii orhanamy vnutrishnikh sprav: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dokt. yuryd. nauk: spets. 12.00.09 «Kryminalnyi protses ta kryminalistyka; sudova ekspertyza; operatyvno-rozshukova diialnist». Odesa: ODUVS, 2012. 36 s.
5. Osnovy pravovoi okhorony intelektualnoi vlasnosti v Ukraini: pidruch. / za zah. red. O. A. Pidopryhory, O. D. Sviatotskoho. K.: Vyd. Dim «In Yure», 2003. 235 s.
6. Podzharenko K. Ie. Naukove kryminalistychnе zabezpechennia rozsliduvannia zlochynnykh porushen prav intelektualnoi vlasnosti. *Naukovo-metodychnyi zbirnyk «Materialy IKh zvitnoi naukovo-praktychnoi konferentsii Vinnytskoho sotsialno-ekonomichnoho instytutu Universytetu «Ukraina»*. Vinnytsia, 2009. S. 91–93.
7. Polunina L. V. Vysunennia versii ta planuvannia na pochatkovomu etapi rozsliduvannia nezakonnoho zbyrannia z metoiu vykorystannia abo vykorystannia vidomostei, shcho stanovliat komertsiiu abo bankivsku taiemnytsiu. *Aktualni problemy pravoznavstva*. 2019. Vyp. 1. S. 145–151.
8. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz. URL: <http://rmpse.minjust.gov.ua>
9. Sandul V. A. Operatyvno-rozshukova protydivi zlochynam u sferi intelektualnoi vlasnosti: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.09 «Kryminalnyi protses ta kryminalistyka; sudova ekspertyza; operatyvno-rozshukova diialnist». Lviv: LvDUVS, 2013. 20 s.
10. Toporkov A. A. Kryminalistyka: ucheb. M.: Yustytsiia, 2016. 544 s.
11. Fedoryshyna Yu. Yu. Orhanizatsiia y taktyka vyjavlennia zlochyniv, poviazanykh z porushenniam prav intelektualnoi vlasnosti, zapobihannia yim ta yikh prypynennia (za materialamy DPZSE): avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.09 «Kryminalnyi protses ta kryminalistyka; sudova ekspertyza; operatyvno-rozshukova diialnist». Kharkiv: KhNUVS, 2015. 20 s.

N. B. Novitskaya, O. V. Polinkevych. Organization and planning of individual investigating (talking) actions and tactical operations during the investigation of crimes in the intellectual sphere

The article deals with the peculiarities of the investigation of intellectual property crimes. Typical investigative situations that are characteristic of the initial stage of criminal investigation of a category of intellectual property crimes, regardless of the specific type of crime, are considered; the procedure of urgent investigative (investigative) actions during investigation of intellectual property crimes was investigated; investigated types of plans for investigation of intellectual property crimes; the preparatory measures for the review of the scene of the crime in the field of intellectual property are considered; the stages of the IP crime scene

review are described; the procedure for conducting interrogation of witnesses, the person who directly revealed the fact of criminal violation of the intellectual property rights of the suspect, was considered; describes the procedure for assigning forensic expertise in the investigation of intellectual property crimes; specific investigative tasks and relevant tactical operations in cases of infringement of intellectual property rights have been disclosed; the problems that exist during the investigation of intellectual property crimes, namely: the lack of uniform methods of investigation of all available objects of intellectual property rights, the typical violations and shortcomings of operational workers during the inspection of the site of action; Improvement of organization and planning of individual investigative (search) actions and tactical operations in the sphere of committing crimes against intellectual property rights is proposed, namely: creation of uniform methods of expert investigation, establishment of possibility of conducting inspection of the scene before the violation of the crime.

Key words: *crimes against protection of intellectual property rights, investigators (investigative actions), tactical operations, organization and planning.*

Стаття надійшла до редакції 12 грудня 2019 року